

Dr. Vidács Dávid*:

A kriptoeszközök szabályozásának tervezett keretei

A kriptoeszközök szabályozására vonatkozó tervezetet (MiCA) az Európai Bizottság 2020. szeptember 24-én fogadta el az új digitális pénzügyi csomag keretében. Ha minden a menetrend szerint halad, 2024 közepétől ezekre az eszközökre is az eddigi pénzügyi eszközökhöz hasonló szigorú szabályozás vár majd.

A FinTech cselekvési terv része volt az az új digitális pénzügyi csomag, amely tartalmazta a kriptoeszközökre vonatkozó szabályozási tervezeteket is. A szabályozások elindításának előzménye, hogy a cselekvési terv felhatalmazást adott az Európai Bankhatóságnak (EBA) és az Európai Értékpapír-piaci Hatóságnak (ESMA), hogy mérjék fel annak körülményeit, hogy a jelenlegi pénzügyi szolgáltatások keretrendszere mennyiben alkalmas, alkalmazható a kriptoeszközökre. Az ESMA és az EBA által kiadott jelentések kimondták, hogy egyes kriptoeszközök adott esetben minősülhetnek pénzügyi eszköznek és e-pénznek is.

A kriptoeszközök sajátos jellegük miatt kívül esnek az EU pénzügyi szektorára jellemző szabályozásokon, ezért az európai felügyeleti hatóságok kidolgozták a MiCA rendeletet, amely a más szabályozott terméknek nem minősülő, kriptoeszközök piacairól szól. A MiCA célja, hogy európai szinten egységesítse a kriptoeszközökre, kibocsátóikra, felajánlóikra és a szolgáltatóikra vonatkozó szabályokat, mérsékelje a pénzügyi stabilitást veszélyeztető kockázatokat, védelmet nyújtson a befektetők számára. Eközben a rendelet nem fojtja meg az innovációt a pénzügyi szektorban.

A MiCA hatálya kizárólag azon kriptoeszközökre terjed ki, amelyek az uniós pénzügyi szolgáltatási jogszabályok alapján nem minősülnek, például pénzügyi eszköznek, betétnek vagy strukturált betétnek. Ezen feltételen túl a rendelet értelmében kriptoeszköznek minősül minden olyan osztott főkönyvi (DLT) vagy más hasonló technológián alapuló digitális formában megjelenő érték vagy jog, amely átruházható és elektronikusan tárolható.

Érdeemes tisztázni, hogy mi a különbség a DLT és a blokklánc között. A DLT olyan technológia, amely lehetővé teszi, hogy a meghatározott szabályok és eljárások alapján elfogadott és validált tranzakciókat a hálózat valamennyi szereplője tárolja. A blokklánc pedig olyan típusú DLT, ahol a tranzakciókat kriptográfiai megoldásokkal blokkonként kapcsolják egymáshoz, láncot létrehozva ezzel. A blokklánc tulajdonképpen egy nagy főkönyvként funkcionál. Előfordulnak olyan DLT megoldások is, ahol az adatokat nem blokkokba rendezik, hanem tranzakciók validálása után a hálózati szereplők egyenlegeit megfelelően frissítik.

A MiCA-rendelet az EU jogszabályaival harmonizáltan definíciókat fogalmaz meg a kriptoeszközökkel kapcsolatos piaci tevékenységek vonatkozásában, eszerint a kriptoeszközök négy kategóriába csoportosíthatóak:

- **eszközalapú token (asset-referenced token):** olyan kriptoeszköz (típus), amely nem e-péNZ token és a stabil érték fenntartására törekszik úgy, hogy közben több Fiat-valuta (egy ország központi bankja által kibocsátott törvényes fizetőeszköz), árutőzsdéi termék, vagy kriptoeszköz, vagy ezek kombinációjának értékére hivatkozik;
- **e-péNZ token (e-money token) (asset-referenced token és e-money token együttesen: stablecoin):** olyan kriptoeszköz(típus), amelynek fő célja a csereeszközként való használat, miközben kizárólag egyetlen fizetőeszköznek minősülő Fiat-valuta értékére hivatkozik;
- **felhasználói token (utility token):** olyan kriptoeszköz(típus), amely a kibocsátó termékéhez vagy szolgáltatáshoz való hozzáférést biztosítja, és amelyet kizárólag a szóban forgó token kibocsátója fogad el. Ilyen lehet pl. egy tokenizált voucher vagy fitnessbérlet. Ezek főszabály szerint mentesek a MiCA-ban foglalt fehér könyv készítési kötelezettségek alól;
- **általános kriptoeszköz:** ide tartozik minden olyan kriptoeszköz, ami nem minősül se eszközalapú, se e-péNZ tokennek, pl. Bitcoin.

A MiCA értelmében azok a szolgáltatók, amelyek az EU területén általános kriptoeszközöket hoznak nyilvános forgalomba vagy ezeket kereskedési platformokra kívánják bevezetni – és nem tartoznak mentesség hatálya alá – részletes szabályoknak kell megfelelniük. Azoknak, akik a kriptoeszközöket a nyilvánosság számára felajánlják, vagy kereskedési platformra kívánják bevezetni, az EU-ban székhellyel rendelkező jogi személyeknek kell lenniük. Az érintett személyeknek a felajánlás/bevezetés megkezdése előtt össze kell állítaniuk egy ún. fehér könyvet (*white paper*).

Ennek többek között közérthető nyelven be kell mutatnia a kriptoeszközt és az ahhoz kapcsolódó legfontosabb kockázatokat. Sőt, külön fel kell hívni a fogyasztók figyelmét arra, hogy a kriptoeszközök akár teljes mértékben el is értéktelenedhetnek. A fehér könyvet 20 nappal a közzététel előtt meg kell küldeni a székhely szerinti pénzügyi felügyeleti hatóságnak. Amennyiben az nem emel kifogást ellene, úgy a kriptoeszköz az EU-ban felajánlható/bevezethető kereskedési platformokra.

A stablecoinokra és kibocsátóikra szigorúbb szabályok vonatkoznak, különösen a tőke, a befektetői jogok és a felügyelet tekintetében. A tervezet meghatározza az eszközalapú tokenek kibocsátóira vonatkozó engedélyezési eljárást. Az Unióban való működés engedélyezéséhez az eszközalapú tokenek kibocsátóinak az Unióban székhellyel rendelkező jogi személynek kell lenniük. Az Unióban nem lehet eszközalapú tokenre vonatkozó nyilvános ajánlatot tenni vagy azzal kriptoeszköz-kereskedési platformon kereskedni, ha a kibocsátó nem rendelkezik engedéllyel az Unióban, és nem tesz közzé az illetékes hatósága által jóváhagyott kriptoeszköz-fehér könyvet.

Az eszközalapú tokenek kibocsátóira további jelentős kötelezettségek vonatkoznak, többek között a kiegészítő szavatolótőke-követelményre, a likviditáskezelésre és az interoperabilitásra vonatkozóan.

A tervezet mentességeket is tartalmaz a kisvolumenű eszközalapú, valamint a kizárólag minősített befektetők által forgalmazott, értékesített és birtokolt eszközalapú tokenekre vonatkozóan.

A tervezet ismerteti az e-péNZ-tokenek kibocsátóinak engedélyezési eljárását. Ezekre vonatkozó nyilvános ajánlatot csak akkor lehet tenni az Unióban, illetve azokat a kriptoeszköz-kereskedési platformra csak akkor lehet bevezetni, ha a kibocsátó hitelintézetként vagy az e-péNZ-kibocsátó

intézményekről szóló irányelv szerint „e-pénz-kibocsátó intézményként” engedélyezett. Az e-pénz tokeneket az e-pénz-kibocsátó intézményekről szóló irányelv alkalmazásában e-pénznek kell tekinteni.

Amennyiben egy stablecoin negyedévente számított napi tranzakciószáma meghaladja az 1 millió és volumene a 200 millió eurót, úgy a kibocsátónak tulajdonképpen le kell állítania a kezdeményezést, ugyanis több egységet nem bocsáthat ki és lépéseket kell tennie a kínálat szűkítése érdekében. Ezek betartását a székhely szerinti felügyelet ellenőrzi.

Összegzésként elmondható, hogy EU-s szabályozás elfogadása már a küszöbön van. A normaszöveget 2022. október 14-én véglegesítették, a zárszavazása és kihirdetése várhatóan 2023 év első negyedévében történik. A rendelet az EU Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő 20. napon lép hatályba és főszabály szerint alkalmazandó azzal, hogy a stablecoinokra vonatkozó rendelkezéseket a hatályba lépést követő 12. hónaptól, míg a szolgáltatókra vonatkozó szabályokat az ezt követő 18. hónaptól kell alkalmazni.

**A szerző a Magyar Nemzeti Bank Piacellenőrzési osztályának felügyelője*

„Szerkesztett formában megjelent 2023. január 4-én a VG.hu oldalon.”